

ВПЛИВ ГРОШОВИХ АГРЕГАТІВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ**IMPACT OF MONETARY AGGREGATES ON FINANCIAL SECURITY OF BANKING SYSTEM**

Фінансова безпека комерційного банку – це сукупність стадій фінансової безпеки для окремо взятого комерційного банку на конкретний момент часу. Показники фінансової безпеки взаємопов'язані і тому являють собою систему індикаторів загроз фінансовій безпеці банків. Ці показники в системі фінансової безпеки комерційних банків повинні відповідати вимогам системи, тобто відображати основні сфери діяльності комерційних банків і бути взаємопов'язаними з процесами їх розвитку. Система індикаторів відображає основні напрямки виникнення зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовій безпеці комерційних банків. Система індикаторів зовнішніх загроз містить показники на федеральному і регіональному рівнях, система індикаторів внутрішніх загроз розроблена структурними елементами кредитно-фінансової безпеки і відображає всі сфери діяльності комерційних банків. Система індикаторів передбачає порогові значення кожного індикатора для зовнішніх і внутрішніх загроз окремо, вони дають орієнтири при розрахунках показників фінансової безпеки комерційних банків. Порогові значення відображають динаміку діяльності і розвитку комерційних банків, тому змінюються з плином часу. В зв'язку з розвитком та вдосконаленням діяльності комерційних банків порогові значення індикаторів повинні переглядатися. Система індикаторів дає можливість проводити комплексне оцінювання фінансової безпеки комерційних банків від зовнішніх і внутрішніх загроз. У статті визначено сутність та зміст грошових агрегатів як структурних елементів грошової маси, обґрунтовано можливість їх застосування як індикаторів оцінювання фінансової безпеки банківської системи. Розглянуто зарубіжний досвід застосування грошових агрегатів в аналітичних цілях, визначено оптимальні значення для України. Здійснено аналіз динаміки грошових агрегатів та похідних коефіцієнтів за період 2005 – 2016 рр.

Ключові слова: грошовий агрегат, грошова база, коефіцієнт монетаризації, фінансова безпека банку.

Постановка проблеми. Під рівнем фінансової безпеки ми розуміємо сукупність стадій фінансової безпеки для окремо взятого комерційного банку на конкретний момент часу.

Критерії та основні показники фінансової безпеки в діяльності комерційних банків показують зміст загроз в тому чи іншому напрямку. Вони відображають якісні й кількісні характеристики функціонування комерційних банків.

Положення, з позицій яких у спеціальній економічній літературі розглядаються критерії фінансової безпеки, викладені у Державній стратегії економічної безпеки банківської системи та інших нормативних актах. До них відносяться такі положення:

- стійкість фінансової системи, яка визначається рівнем дефіциту бюджету, нормалізацією фінансових потоків і розрахункових відносин, стабільністю цін;
- стійкість банківської системи та національної валюти, ступінь захищеності інтересів вкладників;
- зниження зовнішнього і внутрішнього боргу;
- забезпечення фінансових умов для активізації інвестиційної діяльності.

Забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності є надзвичайно актуальною проблемою для будь-якої країни з розвинутим банківським сектором, особливо у часи фінансових криз та порушень економічної рівноваги. Події останніх часів в Україні стали тривожним сигналом – масове банкрутство банківських установ, вимушена націоналізація такої провідної банківської мережі, як «ПриватБанк», активні протидії банківських установ поширенню паніки серед вкладників – всі ці фактори дають підставу робити невтішні висновки про повну вразливість банківської системи України до фінансових загроз.

Серед загроз банківській безпеці звичайно виділяють можливості шахрайства з рахунками і вкладками, неповернення кредитів, недостатність капіталу банку, підрив ділової репутації банків та інші фактори. При визначенні рейтингової оцінки фінансової безпеки банку міжнародні та вітчизняні рейтингові агентства оцінюють індикатори, які враховують фактори операційного середовища, пози-

цію комерційного банку на фінансовому ринку, рівень корпоративного управління, стан ризик-менеджменту, фінансові показники та нормативи. Але практика останніх років переконливо засвідчила, що навіть висока рейтингова оцінка фінансової безпеки банку не гарантує його надійність. Так, протягом 2014 – 2016 рр. до категорії неплатоспроможних Національним банком України були віднесені 87 комерційних банків, зокрема у 2014 та 2015 рр. банкрутами ставали по 33 банки на рік, у 2016 р. – 21 банк. Якщо врахувати, що за 15 років (1988 – 2013 рр.) процедуру банкрутства пройшли 34 банки, з яких 12 не витримали фінансову кризу 2008 – 2010 рр., то цей показник є катастрофічним. Показовою стала ситуація з банкрутством ПАТ «Платинум Банк» у січні 2017 р., який станом на друге півріччя 2016 р. займав 4-е місце у рейтингу надійності банків [1].

Враховуючи зазначені факти, можна констатувати, що існуюча концепція банківської безпеки виявилася нежиттєздатною. Тому актуальним питанням на сьогодні є пошук індикаторів, здатних адекватно оцінити сучасний стан фінансової безпеки комерційних банків.

У часи радикальних перетворень банківської системи України відбуваються суттєві зміни у структурі грошової маси, які стають фактором небезпеки як для банківської системи в цілому, так і для кожної окремої банківської установи. У свою чергу, відбувається вплив банківської системи на рівень монетизації економіки, який може спричинити порушення рівноваги з відповідними негативними наслідками. В умовах невідповідності темпів розвитку економіки держави та темпів розвитку банківської системи стан фінансової безпеки банківської діяльності повинен коригуватися з урахуванням динаміки та можливої циклічності. Головним показником, який оцінює емісійну активність банківської системи, є показник кредитно-депозитної мультиплікації, який виступає основним інструментом формування грошової маси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фінансової безпеки банківської системи відображені в роботах таких дослідників, як А. Гальчинський, В. Стельмах, Н. Зачосова, М. Пуховкіна, А. Гриценко, Т. Кричевська, В. Коваленко та інші. Проте у наукових роботах зазначених вчених практично не висвітлені питання взаємозв'язку фінансової безпеки банківських установ та структури грошової маси. Тому існує необхідність подальших наукових досліджень цієї проблематики, спрямованих на вдосконалення методичного забезпечення оцінювання банківської безпеки.

Формування цілей статті (постановка завдання). У межах дослідження висунуто гіпотезу, що у періоди кризових спадів шляхом застосування грошових агрегатів в аналітичних цілях можна об'єктивно оцінити стан фінансової безпеки як банківської системи в цілому, так і окремої банківської установи. На доведення цієї гіпотези спрямована мета статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, грошовий оборот будь-якої економічної системи забезпечується певною масою грошей, величина та структура якої є важливою характеристикою ефективності функціонування економіки країни, зокрема її системоутворюючих складових – реального та банківського секторів. Зміна грошової маси безпосередньо впливає на інтенсивність обороту грошей, на формування платоспроможного попиту, на кон'юнктуру ринків, а отже, на економічний розвиток.

За своєю сучасною формою грошова маса є досить різномірною, її складові обумовлюються рівнем розвитку платіжних засобів у країні – готівка (банкноти і розмінні монети), електронні гроші (рахунки на електронних гаманцях сучасних платіжних систем), грошові кошти на банківських рахунках різних видів (поточні та депозитні рахунки), деякі види ліквідних цінних паперів (вексель, чек) та інші. Тому в міжнародній банківській статистиці широко використовується агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей у вигляді так званих грошових агрегатів. В узагальненому вигляді грошовий агрегат являє собою визначене законодавством окремої країни специфічне угруповання грошей або грошових коштів (замінників грошей), що відрізняються один від одного ступенем ліквідності та широтою охоплення тих чи інших фінансових активів [2].

У статистичній практиці для цілей аналізу і регулювання визначаються і використовуються п'ять грошових агрегатів: M0, M1, M2, M3, M4 (табл. 1).

Використання різних показників грошової маси дозволяє диференційовано підійти до аналізу стану грошового обігу. Зміна обсягу грошової маси може бути результатом як зміни маси грошей в обігу, так і прискорення їх обороту. Швидкість обігу грошей – показник інтенсифікації руху грошей при функціонуванні їх як засобу обігу і засобу платежу.

У промислово розвинених країнах в основному обчислюються два показники швидкості зростання обороту грошей:

- показник швидкості обігу в кругообігу доходів – відношення валового національного продукту (ВНП) або національного доходу до грошової маси, а саме до агрегату М-1 і М-2; цей показник розкриває взаємозв'язок між грошовим обігом і процесами економічного розвитку;
- показник оборотності грошей в платіжному обороті – відношення суми переведених коштів по банківських поточних рахунках до середньої величини грошової маси.

Таблиця 1

Зміст грошових агрегатів

Назва агрегату	Зміст агрегату
Агрегат М0	Відображає масу готівки, яка перебуває поза банками, тобто на руках у фізичних осіб і в касах юридичних осіб. Готівкові гроші в касах банків до складу цього агрегату не входять.
Агрегат М1	Включає агрегат М0 + електронні гроші та вклади в банках, які можуть бути використані власниками негайно, без попередження банків, – залишки коштів на поточних (карткових) рахунках і на ощадних рахунках до запитання.
Агрегат М2	Включає гроші в агрегаті М1 + кошти на строкових рахунках фізичних осіб та інвестиційних рахунках юридичних осіб, а також кошти на інших спеціальних рахунках.
Агрегат М3	Включає грошові кошти в агрегаті М2 + кошти на вкладах за трастовими операціями банків.
Агрегат М4	Це сума готівкових коштів, яка знаходиться в обігу, обсяг виданих банками кредитів, позики уряду.

В аналітичних цілях грошові агрегати почали використовуватися з початку 1970-х років, коли Федеральна резервна система США започаткувала методологію використання агрегату М1 як індикатора досягнення проміжних цілей грошово-кредитної політики уряду, яку підтримали такі європейські країни, як Німеччина, Великобританія, Франція, Італія та Іспанія. В 1979 р. при узгодженні створення Європейської валютної системи зазначені держави ухвалили зобов'язання утримувати свої національні валюти в певних межах. Для цього, крім валютного таргетування, було впроваджене монетарне таргетування (таргетування грошових агрегатів), яке передбачало щорічне визначення цільового орієнтуру, який вимірюється показником зміни грошової маси (агрегати М1, М2 або М3). Теоретичною основою режиму монетарного таргетування стало положення кількісної теорії грошей, згідно з якою запровадження зазначеного режиму передбачає наявність прямої залежності між пропозицією грошей та рівнем інфляції [3, с. 105].

На сучасному етапі грошовий агрегат – це специфічний показник грошової маси, який характеризує певний набір її елементів у чіткій градації залежно від ступеня їх ліквідності. Незважаючи на уніфіковане трактування агрегатів у міжнародній статистиці, кількість агрегатів, які використовуються в практиці окремих країн, суттєво різняться, що пояснюється істотними відмінностями в елементному складі грошової маси, в спектрах активів, що розглядаються в національній практиці як платіжні засоби, у суто національних завданнях використання грошової маси в регулятивних цілях. Так, у США сьогодні застосовуються чотири агрегати для визначення маси грошей (в 1990-і роки США повністю відмовились від таргетування М1), в Англії – п'ять, у Німеччині – три.

Банк Англії, починаючи з 1980-х років, у зв'язку з прийняттям середньострокової фінансової антиінфляційної стратегії, головним завданням визначив зменшення обсягу грошової маси, у зв'язку з чим адекватним грошовим агрегатом був обраний агрегат М3, який за структурою містить всі складові елементи, що впливають на розвиток інфляційного процесу, і в той же час повноцінно відображає фіскальну політику шляхом включення до його складу вимог державного сектора.

У Німеччині цільовий орієнтир грошово-кредитного регулювання встановлений на обмеження грошової маси, тому як головний грошовий орієнтир Бундесбанк обрав власний похідний агрегат, який називається «центральні банківські гроші». Цей агрегат наближається за своїм якісним складом до М3, але має деякі особливості, зокрема включає готівкові гроші та резерви комерційних банків, депоновані в центральному банку. Отже, Бундесбанк включає в агрегат М3 готівкові гроші, депозити до запитання, термінові і ощадні депозити [4, с. 244].

За даними МВФ протягом 1970 – 2000-х років близько 50 країн використовували грошові агрегати як базові індикатори грошово-кредитного регулювання, однак не завжди вдало. Головні причини недосягнення цілей були пов'язані зі складністю дотримання певних ключових умов для забезпечен-

ня ефективності впливу грошових агрегатів на досягнення кінцевої мети грошово-кредитної політики. Саме тому провідним інструментом грошово-кредитного регулювання у світі стало інфляційне таргетування, практику застосування якого було впроваджено в основу грошово-кредитного регулювання банківської системи України.

Що ж стосується України, то НБУ використовує в основному агрегати M0, M1, M2, спираючись на багаторічний досвід країн з розвинутим рівнем в економіці. Вітчизняні економісти приділяють величезну увагу аналізу структуризації і динамічності грошової маси щорічно в момент створення фінансової політики і формування цілей і завдань. Грошова маса в Україні розраховується НБУ за внутрішнім станом на перше число місяця.

При розрахунку грошової маси Національним банком України окремо виділяються та щоквартально обов'язково публікуються агрегати M0, M1 і M2. При цьому, крім грошового агрегату M2, НБУ окремо розраховує його похідний показник M2x – це так звана широка грошова маса, в індикатор, крім грошового агрегату M2, включають депозити в іноземній валюті резидентів України, розміщених у діючих на території країни кредитних організаціях. Агрегат M3 не має регуляторного значення, агрегат M4 в аналітичних цілях вважається відмінним показником для визначення рівня інфляції. Дані про грошовий агрегат M4 є оперативним індикатором та публікуються у зведеннях НБУ в кінці кожного місяця.

Відповідність грошової маси потребам економіки характеризується показником коефіцієнта монетизації. Коефіцієнт монетизації, який являє собою відношення грошової маси до ВВП, збільшувався, але рівень його є дуже низьким порівняно з іншими країнами. Вважається, що для розвинутої країни монетизація повинна становити не менше 70-80 %, а чим нижча монетизація економіки, тим вища інфляція. У 2015 р. цей коефіцієнт становив 40 %, але при цьому спостерігається тренд до збільшення. Таким чином, можна зробити висновок, що економіка України недостатньо забезпечена грошима і рівень інфляції в країні високий. Що стосується показника, зворотного коефіцієнту монетизації, а саме швидкості обігу грошей, в 2015 р. вона становила 2,52 обороту в рік, при цьому з 2007 р. спостерігається тенденція до скорочення показника. Зниження кількості обігу грошової маси свідчить про зниження оборотності грошових агрегатів, тобто їх ліквідності. Причинами такої тенденції можуть бути інфляція, нерозвиненість виробництва, недосконалість безготівкових платежів, висока процентна ставка на грошовому ринку, низька гранична схильність населення до споживання, а також велика частка готівки в грошовій масі.

В цілому показники грошової маси, що структуровані у вигляді агрегатів, мають надзвичайно важливе значення для економічної стабільності, оскільки зміна кількості грошей, що циркулюють в економічному обігу, може істотно вплинути на основні макроекономічні показники. За переконанням автора, динаміка грошових агрегатів дає можливість чітко визначити стан фінансової безпеки банківської системи України. При цьому не виникають труднощі у визначенні кожного грошового агрегату на рівні окремої банківської установи [5].

Висока частка готівкових грошей в Україні свідчить про те, що в країні рівень тіньової економіки, а також інфляція і невизначеність щодо її динаміки високі. Існує також недовіра населення до банківської системи, так що певна частина заощаджень не акумулюються в банках. Структура грошової маси нашої країни пояснюється на основі моделі управління готівкою Баумоля-Тобіна, згідно з якою населення має готівкових грошей на руках тим більше, чим вищі витрати, пов'язані з відвідуванням банку, чим більша сума, яку людина запланувала витратити протягом року, і чим менша відсоткова ставка за залишками на банківських рахунках. НБУ законодавчо покликаний здійснювати грошово-кредитну політику шляхом зміни обсягу грошової маси з використанням спеціальних інструментів по зменшенню або збільшенню грошової пропозиції. В рамках стимулюючої монетарної політики з метою збільшення грошової маси і темпів зростання валового внутрішнього продукту НБУ знижує ставку рефінансування і норму обов'язкового резервування, а також здійснює купівлю валюти і державних цінних паперів. При рестрикційній грошово-кредитній політиці, спрямованій на зниження рівня інфляції, дія інструментів спрямована на скорочення грошової маси. Аналіз зміни таких важелів регулювання грошової маси, як норма обов'язкового резервування і ставка рефінансування показав, що вони фактично не мали впливу на зміну грошової маси і встановлювалися НБУ хаотично. В останні роки вони збільшилися, що знову ж таки свідчить про наміри НБУ зменшувати грошову масу в межах своєї рестрикційної політики.

В умовах економічної нестабільності на тлі проведеної рестрикційної політики НБУ щодо стримування темпів інфляції спостерігаються такі наслідки, які негативно позначаються на економіці

України: зменшення грошової маси і темпів зростання ВВП; невиправдане використання інструментів монетарної політики і хаотичне встановлення ставок, які ніяк не впливають на інфляцію витрат, а лише уповільнюють зростання економіки; низький рівень забезпеченості економіки грошовими коштами; нераціональне співвідношення готівкової і безготівкової грошової маси, що негативно впливає на грошовий обіг та кредитну сферу; зменшення ліквідності і стійкості банківської системи, скорочення коштів у кредитній системі; недовіра економічних суб'єктів до банківської системи та її недосконалість.

Перебороти сформовану ситуацію можна за допомогою зміни курсу монетарної та бюджетно-податкової політики з рестрикційної на стимулюючу, а також шляхом вдосконалення банківської системи і контролю за нею, зміни процентної політики, поліпшення роботи розрахункових терміналів і впровадження пластикових карток.

Важливим показником при дослідженні впливу грошових агрегатів на фінансову безпеку банківської системи є співвідношення готівки та безготівкової частини грошової маси. Низка частка M_0 у загальній грошовій масі свідчить про рівень розвитку та ефективність грошової системи країни (в розвинених країнах частка готівки в структурі грошової маси не більша 4-7 %). Внаслідок відносно невеликої величини строкових вкладів на тривалі терміни і кількості цінних паперів, в Україні основним індикатором, що характеризує грошову масу, є агрегат M_2 . Динаміка відношення агрегатів M_0 до M_2 в Україні свідчить про поступове зниження процентного співвідношення цих показників до 2013 р. У 2014 р. спостерігається суттєве збільшення показника до 30 %, у 2015 р. – до 34 % і станом на 2016 р. – до 38 % (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка грошових агрегатів в Україні, 2005 – 2016 рр., в млн. грн.

Рік	Величина агрегату M_0 (готівкові кошти)	Величина агрегату M_1	Величина агрегату M_2	Відношення M_0 до M_2	Рівень монетизації, %
2005	60231	98573	193145	31 %	43,9
2006	74984	123276	259413	29 %	47,9
2007	111119	181665	391273	29 %	54,9
2008	154759	225127	512527	28 %	54,3
2009	157029	233748	484772	27 %	53,3
2010	182990	289894	596841	26 %	55,2
2011	192614	311047	681801	25 %	52,4
2012	203245	323225	771126	24 %	54,8
2013	237777	383821	906236	23 %	62,5
2014	282947	435475	955349	30 %	61,1
2015	321148	439543	957486	34 %	60,7
2016	368540	451386	961824	38 %	60,3

Динаміка агрегатів M_0 і M_2 свідчить, що до 2013 р. основний приріст грошової маси в країні забезпечували саме безготівкові кошти, що повністю відповідає сучасним макроекономічним вимогам. Практикою ринкової економіки доведено, що чим більше безготівкових коштів у складі грошової маси, тим ефективніше вона функціонує. У ряді європейських країн значення коефіцієнта M_0 до M_2 знаходиться на рівні 7-10 %. За період з 2005 по 2013 рр. Україна наблизилася до зазначених значень. Збільшення коефіцієнта співвідношення готівкових та безготівкових коштів в останні три роки є тривожним сигналом для банківської фінансової безпеки та свідчить про підвищення рівня недовіри до банківської системи [6].

Головним показником, який оцінює фінансову безпеку банківської системи, є показник кредитно-грошової мультиплікації, який виступає основним інструментом формування грошової маси. При цьому оцінюються: питома вага, яка забезпечує кредитну емісію; коефіцієнти мультиплікації; темпи зростання грошової бази порівняно з темпами зростання грошової бази НБУ і темпами зростання готівки поза банками.

Фінансова безпека банківської системи характеризується коефіцієнтом монетизації, що являє собою середньорічне значення M_2 / ВВП. Виходячи з рівняння обміну Фішера, яке характеризує рівність між доходами виробників товарів і послуг та витратами на їх споживання, вироблений протягом

року загальний обсяг продукції, призначеної для кінцевого споживача, дорівнює добутку величини готівкових та безготівкових коштів та швидкості їх обороту за рік. При цьому швидкість обороту передбачає середньорічну частоту використання в країні готівкових та безготівкових коштів для купівлі товарів, призначених для кінцевого споживання.

Практика ринкової економіки доводить закономірність – чим вищою є швидкість оборотності, тим ефективніше використовується грошова маса в країні. Мінімальним значенням цього показника вважається 30 %. Коефіцієнт монетизації характеризує те, наскільки економіка держави забезпечена грошима, тобто скільки грошової маси припадає на одну грошову одиницю валового внутрішнього продукту. У розвинених країнах цей показник знаходиться на рівні від 0,6 до 1. В Україні станом на 2016 р. значення показника становить 60,3 %, що в цілому відповідає нормальному значенню, але, якщо врахувати, що станом на 2013 р. коефіцієнт монетизації становив 62,5 %, тенденція є негативною [7, с. 139; 8].

Відношення показників $M2 / M2x$ характеризує співвідношення грошової маси в національному визначенні до широкої грошової маси з валютними депозитами. Зростання показника широкої грошової маси $M2x$ звичайно пов'язано з переоцінкою валютних депозитів населенням під час валютної паніки.

До складу грошового агрегату $M3$ в Україні включені кошти клієнтів за довірчими операціями банків та цінні папери власного боргу банків, загальна сума яких становить менше 1 % грошової маси. Досвід розвинених країн свідчить, що значення цього агрегату становить близько 20 %.

Рівень фінансової безпеки банківської системи також може бути оцінений на підставі таких показників, як питома вага безготівкових коштів у загальній грошовій масі; питома вага грошової бази в економіці держави, яка забезпечує товарообіг у загальній грошовій масі; питома вага грошової бази, яка знаходиться в банківській системі, у широкій грошовій базі ($M2x$); співвідношення грошової бази окремих банківських установ і суми готівки поза банками; темпи зростання коштів банківських установ порівняно з темпами зростання коштів держави і населення.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи розглянуте вище, слід зазначити, що в багатьох країнах світу в аналітичних цілях застосовуються показники агрегатів грошової бази, що свідчить про їх універсальний характер. Використання агрегатів грошової бази для оцінювання рівня стабільності банків в Україні є зручним способом моніторингу фінансової безпеки банківської системи.

Аналіз показників грошового агрегування засвідчив недостатній рівень монетизації національного виробництва, високу питому вагу готівки, низький обсяг вищого грошового агрегату $M3$. Динаміка показників доводить, що в останні три роки суттєво знизився рівень довіри до банківської системи. Наведені індикатори дають можливість оцінити вплив монетарних інструментів на фінансову безпеку банківської системи. У подальших дослідженнях доцільно розглянути можливість їх застосування для оцінювання фінансової безпеки окремих банківських установ.

Список використаної літератури

1. Чухно А. А. Природа сучасних грошей, кредиту та грошово-кредитної політики / А. А. Чухно // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 3–16.
2. Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у червні 2007 року // Вісник НБУ. – Серпень 2007. – С. 71.
3. Авраменко О. О. Сучасні інструменти грошово-кредитної політики та їх роль у забезпеченні економічної безпеки держави / О. О. Авраменко // Наукові праці НДФІ. – 2014. – № 3 (68). – С. 104–110
4. Гроші та кредит / [М. І. Савлук та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука ; Київ. нац. екон. ун-т. – [6-те вид., перероб. і доп.]. – К. : КНЕУ, 2011. – 590 с.
5. Зачосова Н. В. Особливості забезпечення фінансової безпеки комерційних банків в Україні / Н. В. Зачосова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 4. – С. 74–78.
6. Коваленко В. В. Концептуальні основи безпеки банківської діяльності [Електронний ресурс] / В. В. Коваленко. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1149/1>
7. Модели и методы обеспечения банковской безопасности : [монография] / С. Н. Побережный, Б. А. Дадашев, А. Л. Пластун. – Сумы : ГВУЗ «УАБД НБУ», 2010. – 239 с.
8. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua/files/stat.pdf

References

1. Chukhno, A. A. (2007), "The nature of modern money, credit and monetary policy" ["Pryroda suchasnykh hroshey, kredytu ta hroshovo-kredytnoyi polityky"], *Finansy Ukrainy*, No. 1, pp. 3–16.
2. "The main monetary parameters of monetary market of Ukraine in June 2007" (2007), ["Osnovni monetarni parametry hroshovo-kredytnoho rynku Ukrainy u chervni 2007 roku"], *Visnyk NBU*, August, p. 71.
3. Avramenko, O. O. (2014), "Modern instruments of monetary policy and their role in the providing of state economic security" ["Suchasni instrumenty hroshovo-kredytnoyi polityky ta yikh rol' u zabezpechenni ekonomichnoyi bezpeky derzhavy, *Naukovi pratsi NDFI*, No. 3 (68), pp. 104–110
4. Savluk, M. I. et al. (2011), *Money and credit [Hroshi ta kredyt]*, 6th ed., KNEU, Kyiv, 590 p.
5. Zachosova, N. V. (2011), "Peculiarities of providing economic security of commercial banks in Ukraine" ["Osoblyvosti zabezpechennya finansovoyi bezpeky komertsyinykh bankiv v Ukraini"], *Naukovyy visnyk: Finansy, banky, investytsiyi*, No. 4, pp.74–78.
6. Kovalenko, V. V. "Conceptual bases of banking activities security" ["Kontseptual'ni osnovy bezpeky bankivs'koyi diyal'nosti"], available at: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1149/1>
7. Poberezhnyy, S. N., Dadashev, B. A., Plastun, A. L. (2010), *Models and methods to provide banking security [Modeli i metody obespecheniya bankovskoy bezopasnosti]*, HVUZ «UABD NBU», Sumy, 239 p.
8. NBU official site [Ofitsiyyny sayt NBU], available at: www.bank.gov.ua/files/stat.pdf

B. Shpylovyi

IMPACT OF MONETARY AGGREGATES ON FINANCIAL SECURITY OF BANKING SYSTEM

Financial security of a commercial bank is the totality of the stages of financial security for a single commercial bank at specific point of time. The indicators of financial security are interrelated and thus represent a system of indicators of threats to financial security of banks. These indicators in the system of financial security of commercial banks should meet the requirements of the system, i.e. to reflect the main spheres of activities of commercial banks and to be interrelated with the processes of their development. The system of indicators reflects the main directions of occurrence of external and internal threats to financial security of commercial banks. The system of indicators of external threats contains the indicators at federal and regional levels, the system of indicators of internal threats is developed by structural elements of financial security and reflects all spheres of activities of commercial banks. The system of indicators provides the threshold values of each indicator for external and internal threats separately, they provide the guidance for calculation of indicators of financial security of commercial banks. The thresholds reflect the dynamics of activities and development of commercial banks, therefore, they change over time. In this regard, with the development and improvement of commercial banks activities the thresholds of indicators should be reviewed. The system of indicators allows a comprehensive assessment of financial security of commercial banks from internal and external threats. In the article the essence and content of monetary aggregates as structural elements of monetary base are determined, the opportunity of their use as indicators for assessing financial security of banking system is substantiated. Foreign experience of monetary aggregates use for analytical purposes is studied, the optimum values for Ukraine are estimated. The analysis of the dynamics of monetary aggregates and derivative coefficients for the period 2005 – 2016 is carried out.

Keywords: *monetary aggregate, monetary base, monetization ratio, bank financial security.*